

Miljøminister Troels Lund Poulsen
Cc: MPU, FLF og EEU
(Sendt på mail)

København 3. juni 2008

Kære Troels

Vedr: GMO diskussion på Ministerrådsmødet (Miljø) 5. juni

Som bekendt skal der, på foranledning af Frankrig, som overtager formandskabet til sommer, diskuteres GMO på miljøministerrådsmødet 5. juni 2008. Da det desværre ikke var muligt at arrangere et møde inden da, sender jeg mine bemærkninger og forslag både til dig selv og med kopi til udvalgene.

På det overordnede plan er Greenpeace ikke uenig med regeringens holdning om, at EU's GMO-regler langt hen af vejen er gode nok. Hovedproblemet lige nu er at reglerne ikke bliver fulgt. At reglerne ikke følges på andre områder af GMO-lovgivningen er allerede kendt (f.eks. at EUs forbud mod GMO med antibiotikaresistens gener ignoreres). Det samme gælder desværre miljørisikovurderingen.

Miljøministeriets notat undlader, at redegøre for den seneste positive udvikling i EU-regi omkring den miljømæssige risikovurdering af GMO, som det franske dagsordenpunkt skal ses i sammenhæng med. Som bekendt er det ifølge 2001/18 udsætningsdirektivets (Bilag II), lovbestemt at risikovurderingen af GMO skal omfatte vurderinger af langsigtet miljøeffekt af GMO. Dette lovkrav er hidtil blevet ignoreret. EU-kommissionen har derfor arbejdet med at finde en løsning, der skal sikre at risikovurderingen opfylder lovens krav til miljørisikovurdering.

EFSA som EEFSA?

Kommissionens nye løsning på miljørisikovurdering er at bede EFSA om at opbygge kapacitet, så EFSA bliver i stand til at foretage den langsigtede risikovurdering af GMO som udsætningsdirektivet foreskriver. EU-kommissionen har i en aftale mellem Kommissionen og EFSA givet EFSA 24 måneder (fra april 2008) til at tilegne sig denne kapacitet (se vedlagte "*Mandates related to the environmental risk assessment of GM plants*").

EFSA (EU's fødevarer autoritet) består som navnet antyder af fødevarer eksperter. Af de 21 personer i EFSA's GMO panel har blot tre en miljøfaglig baggrund. Den nye aftale betyder således en større kapacitetsopbygning hvis EFSA skal blive til "EEFSA" (det ekstra "E" for "environment"). Kommissionens løsning, med at give EFSA 24 måneder til at udbygge miljøkapaciteten, er ikke en umulig løsning. Det er under alle omstændigheder en forbedring frem for den nuværende situation. Men der er mulighed for en bedre løsning.

Mulighed for Dansk model i EU

En anden og måske bedre løsning er at bede EU's miljøagentur EEA om at stå for den miljømæssige risikovurdering, mens EFSA leverer fødevarerisikovurdering (også med fødevarerisikovurderingerne bør EFSA forbedre praksis, bl.a. foreslår Frankrig forbedret toksikologisk vurdering). En sådan løsning, hvor flere forskellige ekspertorganer leverer uafhængige vurderinger (Frankrig foreslår endvidere at der også bør indgå en socioøkonomisk vurdering), vil ligne den danske model hvor ministeren og folketinget modtager uafhængige risikovurderinger fra ekspertorganerne (DMU, Fødevarer instituttet, Plantedirektoratet, Skov- og naturstyrelsen) hvorefter der på grundlag af disse vurderinger og indkomne høringsvar træffes

beslutning (risikomanagement). Jeg mener at Danmark burde foreslå denne løsning på rådsmødet 5. juni.

Da EU's miljøagentur (EEA) jo er placeret i København, er det også af denne grund oplagt, at Danmark bør have en holdning til om den kapacitet, der nu skal opbygges mht. miljømæssig risikovurdering af GMO, bør opbygges hos fødeveareautoriteten eller i miljøagenturet.

Risikovurdering og risikomanagement bør adskilles

En stor fordel ved den danske model (EEA løsningen) er at uafhængige risikovurderinger fra flere forskellige organer vil tvinge EU-kommissionen til at påtage sig rollen som "risk manager", i modsætning til nu hvor EFSA's risikovurdering reelt også afgør beslutningen om godkendelse (risikostyring). Selv når et flertal af medlemslande stemmer imod godkendelse. Denne praksis er i kontrast til, at behovet for adskillelse mellem risikovurdering og risiko management som netop forklares i den lov hvorved EFSA blev oprettet (EU's fødevarerlov 178/2002):

"Det må erkendes, at videnskabelige risikovurderinger i nogle tilfælde ikke i sig selv kan omfatte alle de oplysninger, som en beslutning om risikostyring bør baseres på, hvorfor der også kan være grund til at tage hensyn til andre forhold af relevans for det spørgsmål, der er under overvejelse, herunder samfundsmæssige, økonomiske, traditionelle, etiske og miljømæssige forhold samt kontrolmulighederne. (178/2002 præamble 19)

»risikovurdering«: en videnskabeligt baseret proces bestående af fire led: konstatering af faren, karakterisering af faren, vurdering af eksponeringen og karakterisering af Risikoen (178/2002 Art 3,11).

»risikostyring«: den proces, der til forskel fra risikovurderingen består i en afvejning af de forskellige muligheder for indsats i samråd med interesserede parter, evaluering af risikovurderingen og af andre relevante faktorer og om nødvendigt en udvælgelse af passende forebyggelses- og kontrolmuligheder (178/2002 Art 3,12).

Miljøministeriets notat er lidt ubalanceret (særligt mht punkt 1 og 2)

Greenpeace opfordrer udvalgets medlemmer til selv at læse originalen (engelsk version vedhæftet).

Herunder en gennemgang af de franske spørgsmål der er sat på ministerrådets dagsorden:

1 – Franske spørgsmål mht. udvidelse af risikovurderingen, særligt miljørisikovurderingen af GMO:

- For de insektgiftproducerende GMO ønskes forbedret toksikologisk undersøgelser af GMO'en, ved f.eks. at inddrage mere fintfølede statistiske metoder end der anvendes i dag. Og øget opmærksomhed på u hensigtsmæssig "non-target" effekt på andre arter.
- for GMO'er der kan overleve ukrudtsgift bør effekten af ukrudtsgiften medtages i mellemlange og langsigtede risikoanalyser
- Også den socio-økonomiske indvirkning på land og mellemlangsigte bør medtages i risikovurderingen.

Disse ønsker bør kunne støttes af DK da der er tale om væsentlige forbedringer i risikovurderingspraksis, ikke ændringer i eksisterende regler. Også inddragelse af socioøkonomisk indvirkning er der allerede belæg for i gældende regler, hvilket som allerede nævnt direkte fremgår af EU's Fødevarerlov (178/2002).

Bemærk at mens miljøministeriets notat skriver at det er fordelene ved GMO, der ønskes inddraget i vurderingerne, så står der i originalen "... *the collective benefits and costs of certain GMOs in the medium or long term, the agronomic impact and the impact from the use of the GMOs on the various production methods*". Forslaget er altså netop IKKE en ubalanceret

inddragelse af eventuelle fordele, men tværtimod at der i vurderingerne redegøres for både de samfundsmæssige omkostninger og fordele.

2 – Franske spørgsmål mht forbedring af den videnskabelige risikovurderingen af GMO

- forslag om harmonisering af videnskabelig praksis hos medlemslandene
- forslag om at en bredere vifte af videnskabelige discipliner skal inddrages
- vurderinger fra medlemslandenes eksperter bør gives øget indflydelse i den vurdering der fremlægges fra EFSA

Greenpeace støtter dette forslag. Den bedste løsning ville være den ”danske model” hvor de forskellige ekspertorganer (EEA, EFSA, osv) leverer uafhængige vurderinger og hvor kommentarer fra medlemslandene gives reel indflydelse på de endelige vurderinger. Herved kan der dels opnås en bedre kvalitet af vurderinger, og dels, at de videnskabelige og politiske ansvarsområder, hhv risikovurdering og risikostyring, adskilles.

3 – Regler for GMO forurening af almindelig såsæd

- Frankrig mener at der af hensyn til produktgaranti i landbruget hurtigst bør indføres grænser vedrørende utilsigtet GMO indhold i GMO-fri såsæd.

Greenpeace er absolut modstander af en tærskelværdi for GMO-forurening af såsæd.

Det er endvidere en direkte forudsætning for den danske sameksistenslov, at der anvendes ren såsæd. Den danske holdning bør ikke blot være at tærskelværdien er ”så lav som mulig”. Dansk holdning bør være at ”såsæden skal holdes GMO-fri”.

EU's regler tillader en forsigtighedsmargin på 0,9% GMO-forurening i det endelige produkt, hvis det er utilsigtet forurening. Denne margin skal deles af hele fødevarekæden fra jord til bord. Hvis en andel af denne margin allerede sættes over styr inden afgrøden er kommet i jorden vil det betyde, at alle øvrige operatører vil blive pålagt større udgifter for at kunne holde det endelige produkt under 0,9%.

Samfundsøkonomisk er det langt billigere at holde såsæden ren, end at flytte problemet til hele høsten, hvor problemet bare på baggrund af volumenforskellen er langt dyrere at kontrollere. Selv en meget lille andel såsædsforurening vil resultere i, at adskillige millioner GMO-planter udsættes på danske marker – hos de landmænd der har valgt ikke at dyrke GMO. Planter som ikke kan overvåges eller spores og derfor heller ikke ville kunne trækkes tilbage.

4 – Styrke medlemslandenes mulighed for selv at administrere hvor i dets territorium der må anvendes GMO.

Det er ikke særligt klart hvad der præcis menes. Medlemslandene har generelt ret til selv, at afgøre hvor og hvordan et EU-godkendt produkt må anvendes på deres territorier.

Medlemslandene beslutter f.eks. selv, at biler kun må benyttes på veje, at fly kun må lande i lufthavne. Den ret omfatter også hvilke biler og fly der må anvendes. Overlydsflyet, Concorden, er f.eks. godkendt til brug i EU, uden at det betyder at Concorden må anvende danske lufthavne. Det er fornuftigt at få præciseret at der ikke er noget i EU's GMO-lovgivning der fratager medlemslandene den samme ret mht anvendelse af GMO på deres territorium.

Mvh Dan Belusa
Greenpeace